

Sant Ponç: la dansa tradicional de la rua

Lluís Costa

Hem de considerar que la devoció a sant Ponç a Sils obeeix més raons lligades a l'agricultura que no pas motius estrictament relacionats amb el guariment de malalties, essencialment el mal de cap, que era l'especialitat del sant.

La tradició atorga també a Sant Ponç, a causa del seu martiri, la facultat preservativa contra diferents insectes paràsits. En temps passats es beneïen roses que la gent penjava al capçal del llit, o àdhuc se'n tiraven a sota, per deslliurar-se de l'atac de qualsevol paràsit. A Sils, poble eminentment agrícola, creiem que bàsicament el que es pretenia era fer extensiva la protecció a les collites.

Com en la majoria de tradicions, se'ns fa especialment difícil situar cronològicament el costum de la veneració al sant, per bé que avui la tradició roman viva, fins i tot en l'exposició de flors, reminiscència clara de les antigues fires d'herbes i flors que es celebraven a moltes contrades catalanes.

La commemoració coincideix amb la diada del sant, l'11 de maig, malgrat que durant tot el mes era molt factible la collida de flors oloroses i herbes remeieres que servien per elaborar perfums i olis de roses o de sant Ponç, amb els quals els pabordes o majorals ruixaven amb almorratges els qui feien almoïna.

Creiem que en essència el que cal destacar d'aquest costum és la vessant lúdica, actualment recuperada amb vigorositat. Colles de vailets –i avui també noies- anaven pel poble i veïnats tot cantant una reiterativa cançoneta de difícil interpretació que deia:

*"Sant Ponç i les clavegueres
i el vostre reglamans
mateu les cuques feres
que en devoren nostres camps.
Amb molta devoció
nostres pares desitjaven
Sempre feu oració
per aquells que ho demanaven,
les ovelles primaveres
donen un consell molt gran".*

La mainada guarnia les canyes i els brucs amb roses, típiques de la diada i prèviament beneïdes per prevenir-se de les cuques. La cantarella anava acompanyada pel so d'un flabiol i un timbal. Amb el captiri obtingut amb el ritual, antigament basat en productes del camp, però que avui s'hi afegeixen diners, les colles es reunien cap al tard al mig del carrer i feien un àpat amb el que s'havia recaptat, i després ballaven una antiga dansa tradicional, la Rua, que és una mena de corranda en la qual es creuen les mans per davant i es salta espontàniament fins a cansar-se. Es pot ballar tant en parelles com en fileres més llargues. Etimològicament, "rua" ve de "carrer", per bé que també vol dir colla o corrua. Aquesta terminologia utilitzada a les desfilades de Carnestoltes, a Sils sembla que conserva més el seu significat originari.

Lluís Costa

Article publicat al llibre *"Història de Sils. El patrimoni documental: Inventari de l'Arxiu Municipal."* Girona, Diputació de Girona, 1988